

Wandelroute Brunssummerheide (WIT. Voorheen: lichtblauw)

Waar: [Brunssummerheide](#)

🕒 1 uur 34 🚶 4,7 km

Over de route

De Brunssummerheide is een prachtig stuk natuur dat voor driekwart omsloten is door stedelijk gebied. De afwisselende route voert je langs graslanden en vennen, dwars door heideontwikkelgebieden en bos. Al wandelend ervaar je de invloed van de mens op het landschap en vervolgens hoe de natuur het door mensen gebruikte landschap weer terug heeft genomen. Natuurmonumenten maakt zich sterk om de biodiversiteit in het gebied te bevorderen, met oog voor de soorten die zich hier van oudsher thuis voelen.

Ga voor de start van de route vanuit Restaurant Schrieversheide naar rechts (zie ook de wegwijzer) en volg dan de paaltjes met de **smalle witte band**, om het restaurant heen. Bij de sterrenwacht ga linksaf richting het boombeeld.

Deze wandelroute was tot juli 2024 met lichtblauwe bandjes gemarkeerd.

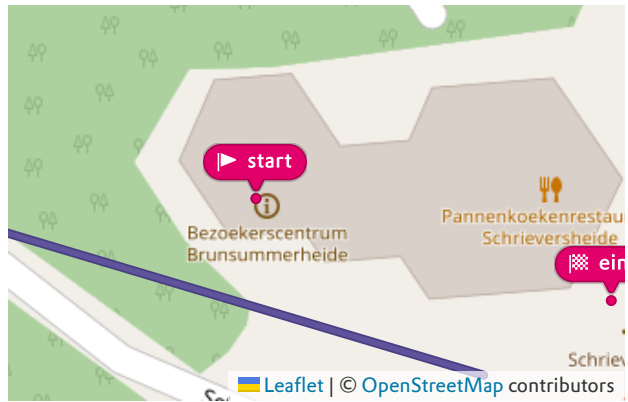
Kaart

Waar kun je starten

RESTAURANT SCHRIEVERSHEIDE

📍 Schaapskooiweg 99, 6414 EL Heerlen (LB)

Wat kom je onderweg tegen?

1. Oude stortplaats

De heuvel die je net bent afgelopen is een bijzonder voorbeeld van menselijk ingrijpen. Je zou het namelijk niet zeggen, maar het is de voormalige vuilstort van Heerlen. Nu maakt het onderdeel uit van dit prachtige natuurgebied, waar je van hieruit een mooi overzicht hebt.

2. Kleine vennen

Je kijkt nu uit op de Schrieversheidevennen, ontstaan omdat een ondoordringbare kleilaag het water stopt. De vennen zijn dus erg afhankelijk van regen en in de zomer is er minder water in dan in de winter. De vennen zijn een geliefde voortplantingsplek voor de vinpoot- en de alpenwatersalamander.

3. Berken en vliegdennen

Kijk voor je linksaf gaat, ook even naar de bomen die de heide wat reliëf geven: berken en solitaire vliegdennen.

Berk

Een berk is een echte pionierboom: een boom die als eerste zijn 'kop' opsteekt. Wij bestrijden de boom op de heide, omdat hij deze anders heel snel overwoekert en er een berkenbos ontstaat.

Vliegden

Een vliegden is een grove den die zo genoemd wordt, omdat het zaadje dat voorzien is van een vleugeltje met de wind is meegevoerd en zo op de veelal schrale zandgrond wortel heeft geschoten. Deze boom heeft volop de ruimte gekregen om al laag takken in de breedte te laten groeien. Het uiterlijk van deze grove den is daardoor compleet anders dan dat van zijn familieleden in de dichtere (productie)bossen. Die bomen groeien recht omhoog en hebben alleen bovenin wat zijtakken. De vliegden is voor de nachtzwaluw erg belangrijk. Deze vogel broedt op de grond, maar de lage takken gebruiken ze voor beschutting.

4. Kwetsbare natuur

Naar rechts kijkend door de bomen heen zie je een open vlakke, een kwetsbaar gebied, een nat gebied waar orchideeën en addertongvarens groeien.

Sporen

Varens verspreiden zich door middel van sporen, die door wind en regen worden verspreid. De minuscule sporen waaien door de lucht en wanneer ze op de grond belanden, groeit uit de spore een voorkiem. Daaruit ontstaat de nieuwe varen.

5. Natuur en recreatie

In dit deel van de Brunssummerheide komt een natuur- en recreatieve verbinding tussen Brunssummerheide en Schutterspark in Brunssum. Zo komt er ten noorden van de Koffiepoel een heidegebied bij met struikheide en wat bos. En we leggen enkele wandel- en fietspaden aan. Deze ontwikkeling helpt bij het verbinden van de natuurgebieden Schinveldse bossen, Brunssummerheide en de Teverenerheide. De gebieden kunnen op deze manier samensmelten tot het uitgestrekte, grensoverschrijdende Heidenatuurpark.

6. Koffiepoel

Je kijkt nu uit op de Koffiepoel: een vijver die het overblijfsel is van de bruinkoolwinning die hier van 1908 tot aan het einde van de Tweede Wereldoorlog plaatsvond. De naam van de poel verwijst nog naar de kleur van de delfstof. Behalve padden en kikkers komen hier ook vleermuizen voor, waaronder de watervleermuis.

7. Veenmossen

Links van het pad ligt een grote diepte met een broekbosveenbos. Dit is een deel van gebied waar in 1955 een aardverschuiving plaatsvond. Het is een zeer nat bos met bijzondere veenmossen.

8. Stuifzandvlakte

Het zand op deze vlakte is afkomstig van de deklaag van de bruinkoolgroeve, de huidige Koffiepoel. Het zand ziet er wat witter uit dan je zou verwachten. Dit komt omdat het zilverzand 20 miljoen jaar oud is; toen lag de Brunssummerheide nog aan of zelfs onder de zee! Natuurmonumenten rooit hier regelmatig bomen om de wind meer vrij spel te geven, zodat deze zandvlakte zich kan ontwikkelen tot een zandverstuiving. Aan de rand komen de blauwvleugelsprinkhaan en de groene zandloopkever voor. De kever heeft prachtige kleuren: lichtgroene dekschilden met een paar witte of gele vlekjes, die iriseren in het zonlicht. Over het gehele lichaam is een parelmoerachtige glans te zien. Hij zit graag in een zelf gegraven holletje totdat het zonnig weer wordt. Dan komt hij tevoorschijn, en is dan meestal nogal gehaast.

Wereldkampioen

De zandloopkever is de snelste hardloper ter wereld. Als je leest dat hij 8 km per uur kan rennen, lijkt dat niet zoveel. Maar omgerekend naar mensgrootte (een kever van 1.75 m), dan is dat bijna 500 km per uur!

9. Lachende vogel

Natuurmonumenten is bezig om het grove dennenbos langzaam om te vormen naar een natuurlijk loofbos met meer variatie. Door meer licht te creëren op de bodem krijgen andere bomen, zoals de eik een kans. Er ontstaan dan meerdere lagen (hoogtes) in het bos waar reeën meer beschutting vinden. Reebokken vegen hun gewei af aan de bast van kleine boompjes. Aan deze veegsporen zie je dat reebokken hier in het bos lopen.

Dood hout voor de dieren

Natuurmonumenten laat deels dood hout staan en liggen. Het is een mooie voedselbron voor insecten. Vervolgens krijgen verschillende soorten spechten, zoals de grote bonte en de groene specht, weer meer kans om aan voedsel en woonruimte te komen. De groene specht herken je aan zijn 'gelach', luister maar!

10. Heidevelden

Heidevelden zijn typische, eeuwenoude cultuurlandschappen. Ze zijn hier ontstaan in de middeleeuwen door ontbossing en intensieve begrazing. Natuurmonumenten heeft gekozen om deze heide te behouden. Om de heide open te houden, is heidebeheer nodig. We laten de heide hier begrazen door een kudde Schoonebeeker schapen onder leiding van een herder, vrijwilligers trekken jonge dennen en berken uit de hei en er wordt geplagd. De schaapskudde heeft een nachtverblijf in de schaapskooi vlak bij het bezoekerscentrum. Tegen het vallen van de avond is de kans dan ook groot dat je de herder en zijn kudde hier ziet of de schapenbellen hoort.

